



Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Yıl: 2020 Cilt-Sayı: 13(2) ss: 203-212.

Academic Review of Economics and Administrative Sciences
Year: 2020 Vol-Issue: 13(2) pp: 203-212.

<http://dergipark.org.tr/tr/pub/ohuiibf/>

ISSN: 2564-6931

DOI: 10.25287/ohuiibf.558466

Geliş Tarihi / Received: 29.04.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 13.01.2020

İKTİSAT POLİTİKALARININ ÇİN VE HİNDİSTAN'IN KALKINMASINDAKİ ETKİLERİ*

Mehmetali KASIM¹
Fatih YÜCEL²

Öz

Soğuk Savaş döneminde az gelişmiş üçüncü dünya statüsünde olan Çin ve Hindistan 20 yüzyılın son çeyreğinde art arda ekonomik reform politikalarını hayata geçirmeye başlamış, hızlı büyüme gerçekleştirerek günümüzde dünya ekonomisi ve siyasetine yön verebilecek büyük güç statüsüne yükselmiştir. Oldukça hızlı büyümekte olan ekonomisi, gittikçe artmakta olan milyonlarca orta sınıfı, sanayi, bilgi ve teknolojisiyle Amerika ve Avrupa gibi gelişmiş ülkelere rakip olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada öncelikle, Çin ve Hindistan'ın takip ettiği farklı ekonomik model ve politikalarının ülkelerinin gelişmesini nasıl etkilediği incelenmiştir. Reform öncesi ve sonrasındaki gelişmeleri karşılaştırılarak iktisat politikaları ve takip ettiği stratejilerin ülkenin ekonomik kalkınmasındaki önemi tartışılmıştır. Son olarak iki ülke arasındaki farklı gelişme performansına sebep olan unsurlar hakkında değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Çin, Hindistan, Ekonomik gelişme, İktisat politikası.

Jel Kodları : F50, O10, O57, P30.

* Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Bilimsel Araştırmaları Projesi Koordinasyon Birimince no: SOB 2018/02 HİDEP proje olarak desteklenmiştir.

¹Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Avrasya Araştırmalar Bölümü Mezuny, kashgar16@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2697-4650.

²Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İ.İ.B.F., İktisat Bölümü, fatihyucel@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4291-2764.

ROLE OF ECONOMIC POLICIES IN DEVELOPMENTS OF CHINA AND INDIA

Abstract

China and India began to implement economic reforms during the last quarter of the 20th century and their achieved fast economic developments and this made them one of the few influential powers in world politics and economics, while they were considered to be poor and undeveloped third world countries during the Cold War period. They has been emerged as rival powers to America and Europe by fast growing economies, increasing middle class by millions in number, industry, science and technological developments. In this paper, first of all analyzed how different economic policies and models played crucial role in developments of China and India. After that, it evaluated the effects of economic policies and strategies in developments of national economy by comparison pre and post reform experience of China and India. Last not but list, the factors which determined widening the gap of development performance between two countries were deliberated.

Keywords : China, India, Economic development, economic policy.

Jel Classification : F50, O10, O57, P30.

GİRİŞ

Çin ile Hindistan büyüme hızları oldukça yüksek seyreden ülkelerdir. Ekonominin gelişmesi ile gelişmeyi sağlayan önemli unsurların ne olduğu üzerinde farklı görüşler ve çalışmalar bulunmaktadır. Bazı düşünürlerin küreselleşmenin ekonomik büyümeye sebep olduğunu iddia etmesine karşılık, finansal açıdan ilerlemenin ekonomik gelişmeyi desteklediğini savunan görüşler de mevcuttur (Shahbaz vd., 2017: 2). Çin'deki gelişmişlik düzeyinin Hindistan'ın çok ilerisinde olduğu ifade edilebilir. Hindistan Çin'in gittikçe yaşlanmakta olduğu demografik yapısına karşılık oldukça genç ve dinamik nüfusu sahiptir. Bu yüzden Çin'in emek yoğun olan sanayi sektöründeki avantajının kaybolacağı, 2030 yılında Hindistan'ın Çin'in yerine geçeceği öngörülmüştür (Gordon, 2009: 56). Amerika ve Çin arasındaki ekonomik savaşların etkisi de yabancı yatırımların ve fabrikaların Çin'den Hindistan'a taşınmasında etkileyici olacağı düşünülebilir. Bu sebepler Çin'in aksine Hindistan ekonomik büyüme oranının hızlanmasına olumlu etki sağlayarak, Çin'in iktisadi büyüme oranını geçeceği ve iki ekonomi arasındaki uçurumların gelecekte kapatılmaya devam edeceği beklenmektedir.

Bu çalışmada, ilk olarak Çin ile Hindistan'ın İkinci Dünya Savaşından sonra başvurduğu kalkınma politikaların ekonomik gelişmelerini nasıl etkilediği incelenmiştir. Sonra, Çin ile Hindistan'ın hayata geçirdiği ekonomik reform politikalarının iki ülke iktisadi kalkınmasına, dünya genelindeki ekonomik ve siyasi etkinliklerinin artmasına nasıl katkıda bulunduğu tartışılmıştır. Son olarak, ekonomik reform öncesinde gelişmişlik düzeyi, yaşam standardı ve teknolojik yapısı Çin ve Hindistan'ın birbirinden çok farklı değilken, Çin'in günümüzde Hindistan'dan daha gelişmiş, zengin, altyapı ve ulaşım, teknolojik vb. alanlarda nasıl oldukça başarılı olduğu tartışılmıştır. Bununla birlikte iki ülke arasındaki bu farkların ortaya çıkmasında takip ettiği ekonomik politikaların etkileri değerlendirilmiştir.

I.BAĞIMSIZLIK SONRASI ÇİN VE HİNDİSTAN'IN KALKINMA POLİTİKASI

Çin ile Hindistan günümüzde hızlı gelişmekte olan, kıtasal boyuta sahip ve dünyadaki en kalabalık ülkelerdir. Bu ülkeler binlerce yıl dünya ekonomisine yön veren büyük ekonomik güç konumunu sağlamıştır. Ama Batı Avrupa modern tarihte gerçekleştirdiği köklü ekonomik ve toplumsal reformların etkisiyle hızla gelişme yaşamıştır. Buna karşılık bu Asya devletleri eski geleneğe sıkı sarılarak duraklama ve gerileme yaşamıştır. Dünyadaki ekonomik ve siyasi etkinliğini kaybederek yeniden yükselmiş dünya güçleri tarafından sömürgeleştirilmiştir.

İkinci Dünya Savaşından sonra her iki ülke kendi bağımsızlıklarını elde edebilme şansını yakalayabilmiştir. Bu ülkeler sahip olduğu kalabalık nüfusu, tarihi ve kültürüyle dünyadaki en büyük güç konumuna yükselebilecek doğal adaylardan olarak görülmektedir (Kishore, 2011: 221). Bağımsızlık sonrasında kendilerini hızlı geliştirmek ve yüksek yaşam standardına kavuşabilmek için çeşitli ekonomik politikalar izlemiş ve farklı ekonomik modellere başvurmuştur.

Tablo 1. Çin ve Hindistan'ın Bağımsızlık Sonrası Kalkınma Modeli

Sosyal planlama ekonomisi	1949-1978(Çin)
Karışık sosyal planlama ekonomisi	1947-1991(Hindistan)
Sosyal piyasa ekonomisi	1978-(Çin)
Piyasa ekonomisi	1991-(Hindistan)

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Çin bağımsızlık elde ettikten sonra Sovyet modeli planlama ekonomisini benimsemiştir. Özel mülkiyet ortadan kaldırılarak, tüm ekonomik faaliyetlerin devlet tekelinde olması amaçlanmıştır. Fiyatlar devlet tarafından belirlenmiştir. 1950 yılında tüm özel çiftlikler kolektif üretim yapmaya başlamış, 1978 yılında üçte dört civarındaki sanayi üretimi devletin kontrolündeki kamusal şirketler tarafından yapılmıştır (Morrison, 2018: 2). Hızlı sanayileşmeyi gerçekleştirebilmek için hükümet planlamasına dayalı olarak ağır sanayiye öncülük vermiştir. Bu sermayenin yoğun olarak ağır sanayi ve savunma sektörüne aktarılmasını gerektirerek tarım, servis, hafif sanayi vb. sektörlerin ihmal edilmesine neden olmuştur. Bu alanlardaki gelişme geri planda bırakılmıştır.

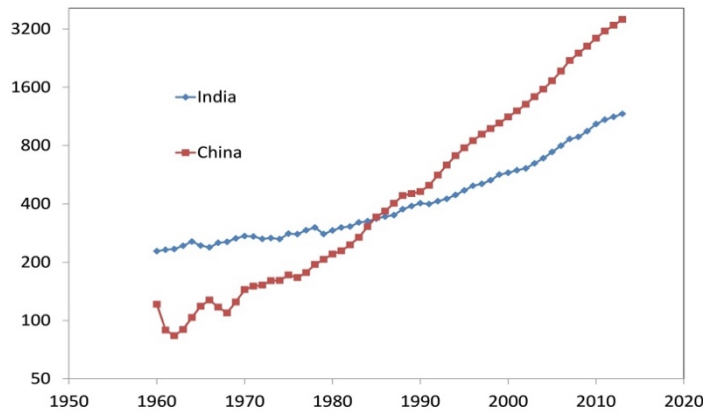
Mao 1957 yılında 20 ile 30 yıl içinde ekonomik gelişmede Amerika'yı geçme planı yapmış, 1958 yılında planını güncelleştirerek 7 senede İngiltere'yi, diğer 7 ile 8 yıl içinde Amerika'yı yakalamayı hedeflemiştir (Mingfu, 2015: 17). Ama etkisiz ekonomik politikalar sebebiyle Mao amacına ulaşamamıştır. Bağımsızlığın ilk yıllarında Çin gelişmemiş, fakir üçüncü dünya ülkelerinden olduğundan sermaye ve teknolojik olarak avantajlı değildir. Onun karşılaştırma avantajı bol emek gücündedir. Sermaye ve ileri teknoloji yoğunluktaki sektörlerden ziyade emek yoğunluktaki ve düşük teknolojik sektörlerle yoğunlaşması Çin'in gerçek durumuna uygun kalkınma stratejisiydi. Ama Çin yöneticileri gerçekçi olmayan ekonomik stratejileri geliştirerek sermaye yoğunluktaki ağır sanayiye ve savunma sektörüne odaklanmıştır. Bu Çin'in bol ve ucuz emek gücünden istifade edebilmesine müsaade etmeyerek ekonominin gelişmesine olumsuz etki yaratmıştır. 1978 yılında ekonomik reformla Çin bol ve ucuz emek gücü avantajından istifade etmiş, uluslararası piyasadan ve batı teknolojisinden yararlanmaya başlamıştır (Kasım, 2019: 910). Böylece Çin insanlık tarihindeki en hızla ekonomik büyümelerin birini gerçekleştirebilmiştir.

Hindistan Çin'den farklı bir şekilde bağımsızlığın önceki dönemlerinde siyasete öncelik vererek demokrasiyi pekiştirmeye, insanların siyasi haklarını garanti etmek için bağımsız yasayı muhafaza etmeye çabalamıştır. Başarılı bir şekilde İngiltere'den miras aldığı siyasi yapıyı koruyabilmiş ve günümüze kadar devam ettirmiştir. Bağımsızlıktan sonra (1947-1991) Hindistan karışık ekonomik model uygulamıştır. Bu modelde hem kapitalizmin hem sosyalizmin karakterleri bir araya gelmiş olup içe kapalı, devletin ekonomiye katılımı ve ithalatın desteklendiği politikalar uygulanmıştır (Shaikh ve Deshpande, 2014: 3).

Hindistan siyasi olarak batı demokrasisini benimsemesine rağmen ekonomik politikasında Sovyetlerin planlamaya dayalı kalkınma modelini kendine örnek olarak almıştır. Hindistan'ın hayata geçirdiği ekonomik politikası Sovyet ile Çin'in uyguladığı sosyal planlama kalkınma modeliyle benzerlikler taşımakla beraber bazı kendine özgü özelliklere de sahip olmuştur. Delhi, ne özel mülkiyeti ortadan kaldırmıştır, ne küreselleşmeyi tüm boyutlarıyla kabul etmiştir (Mukherji, 2009: 81). Çin Sovyetleri örnek olarak özel mülkiyeti ortadan kaldırmıştır. Hindistan önemli sektörlerin devlet tekelinde olmasını amaçlamışsa da özel mülkiyetin mevcut olmasına izin vermiş, kamu ve özel sektörlerin aynı anda mevcut olduğu karışık ekonomik model uygulamıştır.

Hükümetin ekonomik faaliyetlere yön vermesi ve hükümet müdahalesi özel sektörlerin serbest hareket yapabilmesini kısıtlamıştır. Kimin hangi ürünü üreteceği, ne kadar üreteceği, nerede ve hangi fiyattan pazarlanacağına kadar hükümet söz sahibi olmuştur. Bu da özel işletmecilerin üretim yapma şevkini ve kendini geliştirebilme imkânlarını kısıtlamıştır. Hükümet kalkınmada ağır sanayiye öncülük verdiğinden ve önemli sektörler kamu tekelinde olduğundan ülkenin sahip olduğu avantajlarından yararlanabilmesine olumlu ortam vermemiştir. Bol ve ucuz emek gücü Çin'de olduğu gibi Hindistan'ın da uluslararası piyasada karşılaştırma avantajı olarak görülmüştür. Ama devletin sermaye ve teknoloji talebi yoğun olan ağır sanayiye öncülük vermesi, yabancı yatırım ile yabancı teknolojilerin ülkeye girişinin kısıtlanması ülkenin sahip olduğu avantajlarından yararlanarak hızlı kalkınmayı başarabilmesine engel olmuştur. Hükümet düşük büyüme oranı ve düşük verimlikten dolayı insanların gittikçe artan ihtiyacını karşılayamamıştır (Mukherji, 2009: 83).

Ülke bağımsızlığını elde ettikten sonraki birkaç on sene bile uyguladığı olumsuz ekonomik politikaların etkisiyle gelişmede fazla bir ilerleme kaydedememiştir. Ekonomik büyümedeki başarısızlıklar nedeniyle nüfusun çoğu fakirlik, eğitimsizlik içerisinde zor bir yaşam sürmektedir. Oysa 1950'lerde hemen hemen aynı ekonomik gelişmişlik düzeyinde olan Tayvan, Hong Kong, Güney Kore ve Singapur gibi ülkeler ekonomik kalkınmada oldukça başarılı olmuştur (Basu, 2018: 3). Çin ve Hindistan ise 1980lerde bile fakir, gelişmemiş üçüncü dünya ülkeleri statüsünde kalmıştır. Çin ve Hindistan kıtasal boyutu, kalabalık nüfusu bakımından dünyanın süper gücü olmasına rağmen 20. yüzyılın ikinci yarısında ekonomik açıdan çok zayıf kalmıştır. Ama 20. Yüzyılın son çeyreğinde her iki ülke kendilerinin takip ettiği ekonomik politikalarda büyük değişiklikler yaparak kendi değerlerine dayalı farklı kalkınma modellerini geliştirmiş ve uygulamaya başlamıştır. Çin ve Hindistan ekonomik reform uyguladıktan sonra hızlı ekonomik büyüme gerçekleştirmiş, bu dünya güç dengelerine bile etki yaratmıştır (Kasım, 2019: 908).



Şekil 1. Çin ile Hindistan'ın Kişi Başına GSYH: Ekonomik Reform Öncesi ve Sonrası Değişimler (Amerika Doları)

Kaynak: IGC, 2019.

Çin, 1978 yılında Mao dönemindeki idealist politikalar ve Sovyet örneği ekonomik modelinden vazgeçmiştir. Kendi değerlerine ve ülkenin gerçek durumuna uygun olan ekonomik politikalar izlemiştir.

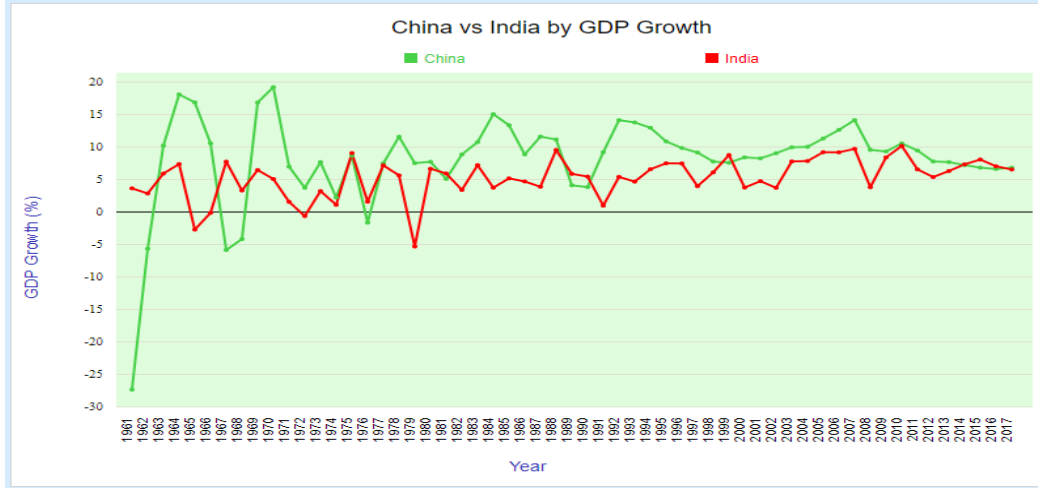
1978 yılında sosyal piyasa ekonomisini hayata geçirmeye başlamıştır. Hindistan ise yüzleştiği ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya kaldığından dolayı 1991 yılında Nehru sosyalizminden vazgeçerek piyasa ekonomisine geçiş yapmaya başlamıştır. 1980'lerden önce Hindistan'ın refah düzeyi Çin'den önde olsa da bu fark gittikçe kapanmaya devam etmiştir. 1980'lerden başlayarak Çin'in kişi başı gelir düzeyinde patlama tarzı hızla büyüme yaşanarak Hindistan'ı geride bırakmıştır. Bu da Hindistan ekonomisinin gerilediğinden ya da durakladığından değil, Çin ekonomisinin 1980'lerden sonra oldukça hızla büyümesinden kaynaklanmıştır.

II. EKONOMİK REFORM POLİTİKASININ ÇİN VE HİNDİSTAN'IN KALKINMASINDAKİ ETKİLERİ

Ekonominin büyümesi mevcut kaynakların (insan, sermaye ve doğal kaynaklar) verimli bir biçimde kullanılmasını gerektirir. Bu ise üretim şeklinde yenilik yaratılmasına dayalıdır. Yenilik ise yeni mal ya da yeni kaliteli ürünlerin üretimi, yeni üretim şeklinin vücuda gelmesi, yeni piyasaların açılması, yeni kaynakların temin edilmesi ve yeni sanayilerin oluşturulması sayesinde ortaya çıkar (Kappel, 2010: 8). Reform öncesi Çin ve Hindistan'ın takip ettiği politikalar ülke kaynaklarının verimli kullanılması, yeni sektörlerin açılması ve yeniliklerin ortaya çıkmasına müsait ortam sağlamamıştır. Ancak 1978 yılında Çin, ekonomik reform politikasının hayata geçirilmesiyle yeni bir tarihi döneme girmiş ve uluslararası piyasaya açılmaya başlamıştır. Bunu 1991 yılında Hindistan da takip edecektir. Reform politikasıyla her iki ülke planlamaya dayalı, dış ticaret ve yabancı yatırımın kısıtlandığı içine kapalı politikalarından küresel dünyaya açılmaya geçiş yapmıştır.

Ekonomik reformla Çin özel işletmelere izin vermeye ve desteklemeye başlamıştır. Önemli sektörlerde devletin etkisi fazla olsa da yanı sıra özel sektörlerin oluşumu ve gelişimi teşvik edilmiştir. Toprak ıslahatı yaparak topraklar özelleştirilmiş ve bu tarım sektöründe büyük ilerlemelerin kaydedilmesine katkı sağlamıştır. Yabancı yatırım, teknolojilerinin ülkeye girmesine izin verilmiş ve bunlar yoğun olarak üretim sektörüne yönlendirilmiştir. Dış ticaret ve ihracata teşvik edilmiştir. Bunların etkisiyle iktisadin büyümesi oldukça hızlanmıştır. 1978 yılında Çin 214 milyar dolar GSYH'siyle dünyada dokuzuncu sıradayken 35 sene sonra, 2014 yılında GSYH'si 9,2 trilyon dolara yükselerek dünyada ikinci büyük ekonomi konumuna yükselmiştir (Naseem, 2017: 43). 2019 yılında Çin ekonomisinin %6 oranında büyüyeceği tahmin edilmiştir (IMF, 2019). Gelecekte de Çin iktisadi dünya ortalamasından yüksek oranda büyümeye devam edeceği ve 21. asrın ortalarında dünyadaki en büyük güç konumuna yükseleceği beklenmektedir.

Hindistan 1991 yılında Nehru yönetiminden başlayarak devam edegelen içine kapalı kendi kendine yetinmeyi amaçlayan karışık ekonomik modelden vazgeçmiştir. Küreselleşme, serbestleşme ve özelleştirmeyi ekonomik reform politikasının merkezine oturtularak piyasa ekonomisine dayalı gelişme modelini hayata geçirmeye başlamıştır. Hindistan, Çin'e benzer bir şekilde dış ticaret ile yabancı yatırıma izin vermiştir. Ekonomik reform politikasıyla ekonominin büyüme oranı oldukça hızlı olmuştur. Ekonominin hızla gelişmesi milyonlarca insanın fakirlikten kurtulmasına ve ülkenin uluslararasıdaki etkinliğinin güçlenmesine neden olmuştur. Bu nedenle Hindistan, Çin, Brezilya ve Güney Afrika'yla beraber dünya politikası ve ekonomisinde yeniden yükselmekte olan ülkeler olarak tanımlanmaktadır (Kappel, 2010: 6). Bu ülkeler içerisinde Hindistan ile Çin farklı siyasi yapıya sahip olmasına rağmen, Asya'daki en büyük demografik yapıya sahip ve hızlı büyümeye devam etmekte olan ülkelerden olup, dünya ekonomik güç dengelerini değiştirebilme potansiyeli taşıyan güçlerden olarak benzerlikler taşımaktadır. Bu ülkelerin oldukça hızlı büyümesi ülke içinde yaşam standartlarının yükselmesine ve milyonlarca üçüncü dünya statüsündeki fakirlerin zenginlik kazanarak hem sayısal hem gelir bakımından Avrupa ve Amerika'ya rakip olabilecek orta sınıfın yaratılmasına neden olabileceği söz konusudur (Herd ve Dougherty, 2007: 65).



Şekil 2. Amerika, Çin, Japonya ve Hindistan GSYH'sinin Büyüme Oranı

Kaynak: statisticstimes.com, 2019.

Çin ekonomisi 1978 yılındaki ekonomik reform ve dışa açılma politikasının etkisiyle 2017 yılına kadar çift rakamlı büyüme oranına erişmiştir. Hindistan ekonomisi, reformdan sonra Çin'den biraz yavaş büyümüş olsa da ABD ve Japonya gibi diğer büyük ekonomilere göre oldukça hızlı gelişme yaşamıştır. Günümüzde GSYH'si döviz kuru üzerinden 3 trilyonu geçmiş, satın alma gücüyle Çin ve Amerika'dan sonra dünyada üçüncü sıradadır. 2014 -2019 yılları arasında ekonomi ortalama %7,7 oranında büyümeyi gerçekleştirmiş olup, 1990'lı ve 2000'li yıllarındaki ortalama 5,8 ile 7,3 büyüme oranından daha hızlı olmuştur (Chamber, 2019). Çin ile Hindistan'da reform politikasının uygulanması ve dünya piyasasına açılması bu ülkelerin dış ticaretinin gelişmesine oldukça olumlu katkı sağlamıştır.

Reform sonrası bu Asya devletleri dünyanın önemli sanayi güçlerinden birine dönüşerek dünya ticaretine yön veren güçler durumuna yükselmiştir. 1980 yılında Çin ile Hindistan'ın dünya GSYH'sindeki payı %4 olmuş ve oran 2012 yılında yükselerek %20'yı geçmiştir (Stracca, 2013: 3). Ekonomik reform ve dışa açılma politikasının ülkeye getirdiği olumlu etkilerinden biri ülke zenginliğinin hızla artmasıdır. Çin günümüzde 3 trilyondan fazla yabancı döviz rezerv bulundurarak dünyada ilk sıradadır. Bu 1978 yılındaki Çin GSYH'sinden on kat daha fazladır. Hindistan'ın yabancı döviz rezervi 1989-1990 yılında 3,9 milyar Amerika doları olup 2017-2018 yılında 405,8 milyar dolara yükselmiştir (Basu, 2018: 11). Hindistan Çine karşılık geride gözükmüşse de reform öncesindeki ülkenin mevcut sıkıntılı durumuyla karşılaştırıldığında oldukça olumlu mesafe kaydetmiştir.

Bu ülkeler reform sonrası ekonomik gelişmede büyük ilerlemeler kaydetmekle beraber yine aynı zamanda uluslararası siyasi, ticari, diplomatik vb. alanlardaki etkinliklerini de artırmaya devam etmektedir. Brezilya, Çin ve Hindistan teknik, ekonomik norm ve standartların gelişmesi, uluslararası güvenlik, çatışma bölgelerindeki misyonerlik, çevre ve enerji politikası, para ve dünya ekonomisiyle ilgili konularda aktif katılımcılardandır. Onlar aynı zamanda WTO, UN gibi uluslararası örgütlerde etkinliklerini artırmaktadır (Kappel, 2010: 6).

III. İKİ ÜLKE EKONOMİSİNDEKİ AÇILIMLARIN ORTAYA ÇIKIŞ SEBEPLERİ

Hindistan ile Çin İkinci Dünya Savaşından sonra bağımsızlıklarını elde ettiğinde iki ülkenin ekonomik boyutları, gelişmişlik düzeyi birbirinden çok farklı değildir. Her iki ülke gelişmemiş, fakir üçüncü dünya ülkelerinden sayılmıştır. O dönemde Hindistan, İngiltere'den miras aldığı altyapı ve ulaşım bu konuda Çin'den avantaja sahiptir. 1990'lı yılların başlarında Hindistan km ve kişi başı km

yol olarak Çin'den ileri konumdadır. Ama günümüzde ise Hindistan'ın geride kalmış altyapı ve ulaşımına karşılık Çin bu açıdan hem oldukça başarılı hem de dünyada önder durumdadır (Naseem, 2017: 44).

Bağımsızlık sonrası Hindistan'ın kişi başına düşen ortalama GSYH'si da Çin'den biraz yüksektir. Çin reform sonrası 1980'lerde ancak Hindistan'ı yakalayabilmiş ve ondan sonra aralarındaki fark büyümeye devam etmiştir. 1952-1970'lerde iki ülke ekonomisinin büyüme oranı benzerlikler taşımış ve Çin ekonomisinin büyüme oranı reform sonrası hızlanmıştır (Ayyup, 2012: 35). Günümüzde Çin Hindistan'dan GSYH'si döviz kuru üzerinden dört kat, GSYH'si satın alma gücüyle iki kattan daha fazla zengindir. Çin 2020-2035 yılları arasında orta düzeyde gelişmiş ve 2035-2050 yılları arasında ise gelişmiş, zengin, güçlü sosyalist ülkeye ve önde gelen dünyevi güç konumunu elde etmeyi amaçlamaktadır (OECD, 2018: 63).

Birkaç on sene önce gelişmişlik ve refah düzeyinde benzerlikler taşıırken, Çin'in ekonomik kalkınmada Hindistan'dan daha başarılı olmasının farklı nedenleri bulunmaktadır. Ekonomik reform yapılması Çin'de Hindistan'dan 13 sene önce hayata geçirilmesi önemli nedenlerden biridir. Çin 1978 yılında Mao yönetiminde uygulandığı içine kapalı, kendi kendine yetinmeyi amaçlayan Sovyet örneği sosyal planlama ekonomik modelinden sosyal piyasa ekonomik modeline geçiş yapmaya başlamıştır. Piyasanın, bilgi ve teknolojinin ekonomik kalkınmaya olan önemini gerçek anlamıyla kavramıştır. Ekonomik reform ve dışa açılma politikasıyla yabancı teknoloji ile dış sermayenin ülkeye girmesine izin vermiştir. İdeolojik politikalarından vaz geçerek daha gerçekçi, ekonomik gelişme ön planda olan, yabancı teknoloji, bilgi ve tecrübelerinden istifade etmeye elverişli ortam yaratmaya yönelik politikalar üreterek hayata geçirmiştir. Dünya genelinde ekonomik menfaatlerini ve siyasi etkisini arttırmaya devam etmiştir (Kasım, 2019: 907).

Hindistan, Nehru yönetimindeki içine kapalı, planlamaya dayalı karışık ekonomik modeli takip etmiştir. Dış ticaret ve yabancı yatırım kısıtlanmış, ithalatın desteklenmesine dayalı olan Sovyetlerden ilham aldığı kamu sektörünün önderliğinde kalkınmayı gerçekleştirmeyi hedefleyen ekonomik politika 1991 yılına kadar uygulanmaya devam etmiştir (Jalan, 2004: 2). 1990 yılındaki ekonomik zorluklar, Sovyetlerin dağılması, uluslararasıdaki gelişmeler ve yönetim değişikliği gibi etkenler ülkeyi geçmişte izlediği politikalar hakkında tekrar düşünmeye, iktisadi sıkıntıları gidermek ve hızlı gelişmeyi gerçekleştirmek yönetimi çözüm üretmeye zorlamıştır. 1991 yılında Hindistan, ekonomik reform politikasını hayata geçirerek dış dünyaya açılmaya ve piyasa ekonomisine geçiş yapmaya başlamıştır. Reform sonrası Hindistan, Çin'den sonra en hızlı gelişmekte olan büyük ekonomilerden biri olmuştur (Mukherji, 2009: 82).

İki ülkenin sahip olduğu siyasi sistem de reformun uygulanma sürecindeki farklılıklara neden olarak ekonominin büyümesini çeşitli şekilde etkilemiştir. Çin'in tek parti yönetimindeki sosyalist sistem reform politikalarının fazla karşılıklarla yüz yüze kalmayarak etkili bir biçimde uygulanabilmesine ve geliştirildiği ekonomik stratejilerin sürdürülebilmesine imkân sağlamıştır. Hindistan çok partili, demokratik yapıya sahip olduğundan ve birde çeşitli eyaletler belli düzeyde merkezi yönetimden bağımsız hareket yapabilme yetkisine sahip olduğundan reformla ilgili bir kararın alınması, uygulanması ve devam etmesi o kadar kolay değildir. Bu zaman israfı, halkın tepkisi, eyaletler arasında farklı icraatlar ve hükümet değişikliğiyle iptal edilme tehlikesi vb. zorluklarla yüzleşmeyi zaruri kılmıştır. Ekonominin gelişmesi bunlardan olumsuz etkilenebilecektir. 1987 yılında Çin ile Hindistan GSYH eşit düzeyde olup, sonraki yıllarda aralarındaki fark Çin lehine genişleyecektir (Statisticetimes, 2019).

Tablo 2. Çin ve Hindistan Ekonomisinin Açıklık Derecesi

Yüzdellik Oranı	ÇİN		HİNDİSTAN	
	1995	2006	1995	2006
Mal ve hizmet ihracatı /GSYH	23	40	1	23
Mal ihracatı / GSYH	18	37	9	14
Hizmet ihracatı / GSYH	5	3	3	9
Sanayi ürünler ihracatı / sanayi ürünler katkı değer üzerinden	51	93	39	60
Hizmet ihracatı / hizmet katkı değer üzerinden	8	9	5	17
Yabancı yatırım girişi / HSYH	5	3	1	2
Yabancı yatırım çıkışı / GSYH	0	1	0	1

Kaynak: Bensidoun vd., 2009.

Çin reformla beraber sanayiye ve ihracata yönelik kalkınma stratejisi uygulamıştır. Yabancı teknoloji ve sermayelerini üretim sektörüne yönlendirerek bol ve ucuz emek gücü avantajından yararlanmıştır. Düşük teknolojik ve emek gücü yoğunluktaki sanayilerin inşa edilmesi milyonlarca insana istihdam sağlamış ve Çin fabrikalarının uluslararası piyasadaki rekabet gücünü artırmıştır. Çin kademeli olarak insan kalitesi ve teknolojik düzeyin gelişmesine paralel olarak düşük teknolojik ürünlerden ileri teknolojik ürünler, taklitten yenilik yaratmaya geçiş yapmaya yönelik sanayi politikası geliştirmiş ve oldukça başarılı olmuştur. 2019 yılında Çin dünyanın ikinci büyük ekonomisi, Hindistan beşinci büyük ekonomi durumuna yükselmiştir. Çin, günümüzde Hindistan'dan 5 kat daha zengin konumdadır (Statistictimes, 2019).

Hindistan bol ve ucuz emek gücüne sahip olmasına rağmen İnternet Teknolojisi (İT) önderliğindeki yüksek teknolojik sektörlere öncülük vermiştir. Yabancı yatırım da hizmet sektörüne yoğunlaşmıştır. İhracata yönelik üretim sektörünün geliştirilmesi ve milyonlarca fakir kesime istihdam sağlayabilme konusunda Çin kadar başarılı olamamıştır. Dışa açıklık derecesi Çin'e karşılık çok düşük düzeyde seyretmiştir (Bensidoun, Lemoine ve Ünal, 2009). Dış ticaret ve yabancı yatırımda Çin ekonomisi, Hindistan'dan daha fazla istifade edebilmiştir. 2018 yılında Hindistan 38 milyar dolar yabancı yatırımla, aynı yılda Çin'in elde ettiği 32 milyar dolar yabancı yatırımı geçmiş durumdadır (The economic times, 2018). Bu durum dış dünyanın Hindistan ekonomisinin geleceğine olan güveninin arttığını ve gösterir.

Tablo 3. Hindistan GSYH Büyüme Oranı ve Tasarruf Oranı

Yıl	GSYH büyüme oranı	Yatırım oranı	Tasarruf oranı
1951-1961	3,91	11,82	-
1961-1971	3,68	14,71	9,03
1971-1981	3,09	17,86	12,96
1981-1991	5,38	21,04	17,32
1991-2001	5,71	24,14	24,27
2001-2011	7,68	32,44	31,42
2011-2018	6,61	35,78	31,17

Kaynak: Basu, 2018.

Çin ekonomisinin özelliklerinden biri Doğu Asya'daki başarılı ekonomilerde olduğu gibi yüksek tasarruf elde edebilmesidir. Bu da tıpkı eğitim ve altyapıdaki başarıların ülkedeki kaynakların kullanılmasına yardımcı olarak ekonominin gelişmesine yararlı olduğu gibi etken oluşturmuştur. Yüksek tasarruf çeşitli sektörlerde yatırım yapabilecek bol sermaye kaynağını garanti etmiştir. Bu da yeni fabrika, yeni iş alanlarının oluşumuna imkân vererek ekonominin çeşitlenmesine katkıda bulunmuştur.

Hindistan reform öncesi ithalatı destekleyen ve tüketime teşvik veren politikalar izlemiştir. Reform sonrası bile kökten dönüşüm yapamamış, onun etkisi devam etmişse de tasarruf oranı sürekli yükselme istikametinde ilerlemektedir. Reform sonrası Çin ekonomisinin büyüme oranı Hindistan ekonomisinin büyüme oranından hızlı olmuştur. Hindistan ekonomisi dışa açılmada erken

davranmaması ve Çin'e kıyasla biraz yavaş büyümesi nedeniyle Çin'in gerisinde kalmıştır. Günümüzde Çin, yüzleştiği siyasi bulanıklıklar, Amerika ile yaşanmakta olan ticaret savaşları vb. nedenlerden dolayı ekonomisinin büyümesi yavaşlama eğilimindedir. Bunun aksine Hindistan ekonomisi büyümede hızlanarak, büyüme oranı Çin'i geçmiştir. 2019 yılında Hindistan ekonomisi %7,5 ve 2020 yılında %7,7 oranında büyümesi beklenirken, bu Çin ekonomisi için %6,2 ve %6,2 oranındadır (Woon Nam, 2019: 45). Demografik avantajından yararlanarak ekonomide kurumsal reformu derinleştirebildiği ve sürdürmeye devam edebilirse Hindistan ekonomisinin, önümüzdeki uzun bir süreçte Çin'i yakalayabilmesi imkânsız değildir. Asya'daki büyük devletler büyüme devam ettikçe, onlar dünya ekonomik ve siyasi güç dengelerini değiştirecektir.

SONUÇ

Hindistan ile Çin 1980'li yıllarda ülkenin gelişmişlik düzeyi ve kişi başına düşen gelir oranı bakımından benzerlikler taşımaktadır. Çin 1978 yılında takip etmekte olduğu sosyal planlama ekonomik modelinden, sosyal piyasa ekonomik modeline geçiş yapmaya başlamıştır. Özel sektörlere, dış ticarete ve dış yatırımlara izin verilmeye başlamıştır. Bu Çin'de hızlı ekonomik büyümenin yaşanmasına neden olmuştur. Hindistan, 1990 yılına kadar planlamaya dayalı, özel ve kamu sektörlerin ortak mevcut olduğu karışık, içine kapalı Nehru sosyalizmi denilen ekonomik politika takip etmiştir. Ülkede ortaya çıktığı ekonomik kriz dolayısıyla, 1991 yılında ekonomik reform uygulamaya başlamıştır. Hindistan, reform politikasını geç hayata geçirdiği, ekonomik kalkınma stratejisindeki farklar, siyasi vb. sebeplerden dolayı Çin'in elde ettiği çift rakam büyümeyi yakalayamamış, gelişmişlik ve zenginlik düzeyinde Çin'in gerisinde kalmıştır. Çin'in tek parti yönetimi ekonomik stratejiler geliştirme, karar alma ve uygulamada Hindistan'dan daha da etkili olmuştur. Bu da iki ülke arasındaki uçurumların ortaya çıkmasında büyük rol üstlenmiştir.

Reform sonrası, Çin sanayi sektörüne öncülük veren kademeli ilerlemeyi amaçlayan kalkınma modelini tercih etmiş ve günümüzde dünyadaki en büyük sanayi ülkesinden birine dönüşmüştür. Hindistan ise hizmet sektörüne öncülük veren kalkınma modelini benimsemiş ve IT sektörü dünya genelinde saygı görmektedir. Çin emek yoğunluktaki düşük teknolojilerden ileri teknolojik üretime geçiş yapmaya başlaması, ekonomik, siyasi ve savunma alanlarında etkisini dünya genelinde genişletmeye yönelik eylemler yapmaya başlamıştır. Amerika başta olmak üzere gelişmiş ülkeler Çin'i kendilerine rakip olarak görmeye başlamış ve bu da ticaret savaşlarının yaşanmasının asıl sebeplerinden biri olarak görülmektedir. Hindistan, batı ülkeleri ve sermaye sahipleri tarafından Çin'e alternatif olarak görülmeye başlamış, yatırımlar da Çin'den Hindistan'a kayma eğilimi yaşanmaktadır. Hindistan yönetiminin hizmet sektörüyle beraber sanayi ve tarım sektörlerinin de ekonomik büyümedeki önemli konumuna ağırlık vermeye başlaması, dinamik genç nüfusu ve olumlu uluslararası ortam geçtiğimiz yıllarda Hindistan ekonomisinin hızlı büyümesinde faydalı olduğu düşünülmektedir. Çin ekonomik büyümesinin yavaşlama sürecine girmesine karşılık, Hindistan ekonomisinin gelecekte hızlı büyümeye devam edeceği beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Ayyub, S. (2012). "Indo-China Trade Relations: Present Trends and Future Prospects", *IIM Journal*, Vol. 1, No. 1, P. 30-51.
- Basu, K. (2018). *A short history of India's economy*, United Nations University, WIDER Working Paper 2018/124.
- Bensidoun, I., Lemoine, F. and Ünal, D. (2009). "The integration of China and India into the world economy: a comparison", *The European Journal of Comparative Economics*, Vol. 6, No. 1, p. 131-155.
- Gordon, S. (2009). *Sino-Indian relations and the rise of China*, ANU Press. Erişim Adresi: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt24hbzb.10>. Erişim Tarihi: Nisan, 2019.

- Guo Qiang, T. (2018). *Zhong Guo Jingji Zeng Zhang Xiahuo de Yuan Yin*, Shanghai Caijing Daxue, Shanghai.
- Herd, R. and Dougherty, S. (2007). "Growth Prospects in China and India Compared", *the European Journal of Comparative Economics*, Vol. 4, No. 1, P. 65-89.
- IGC, (2019), India: Chasing the dragon?, Erişim Adresi: <https://www.theigc.org/blog/india-chasing-the-dragon>. Erişim Tarihi: Aralık, 2019.
- IMF, (2019). World Economic Outlook 2019. Erişim: IMF.org, Erişim Tarihi: Aralık 2019.
- Jalan, B. (2004). "Economics, Politics, and Governance", *VIKALPA*, Vol. 29, No. 2, p. 1-7.
- Kappel, R. (2010). *On the Economics of Regional Powers: Comparing China, India, Brazil, and South Africa*, GIGA German Institute of Global and Area Studies, GIGA Working Papers, 145/2010.
- Kasim, M. (2019). "Engagement to Rivalry: American Relations With China Since the End of the Cold War". *Journal of Social and Political Sciences*, Vol.2, No.4, 906-916.
- Kishore, M. (2011). "The Not-So-Surprising Rise of China and India" *Journal of International Affairs*, Vol. 64, No. 2, p. 221-226.
- Mingfu, L. (2015). *The China Dream: Great Power Thinking and Strategic Posture in the Post-American Era*, Beijing Medical Books Co. LTD, China.
- Morrison, W. (2018). *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States*, Congressional Research Service, America.
- Mukherji, R. (2009) "The State, Economic Growth, and Development in India", *India Review*, Vol.8, No.1, 81-106
- Naseem, S. (2017). "Economies of Two Asian Giants India and China: A Comparative Study", *International Journal of Business and Social Science*, Vol. 8, No. 9, p. 42-28.
- OECD. (2018). *Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2018: Fostering Growth Through Digitalisation*, OECD Publishing, Paris.
- PHD Chamber. (2019). *Indian Economy on the Eve of Union Budget 2019-20 (Interim)*, Phd Chamber Of Commerce And Industry, New Delhi.
- Shahbaz, M., Kandil, M., Kumar, M. and Nguyen, D. (2017). *The Drivers of Economic Growth in China and India: Globalization or Financial Development?* Munich Personal RePEc Archive, MPRA Paper, No. 77183.
- Shaikh, A. and Deshpande, S. (2014). "Economic Reforms And Foreign Investment In India", *ELK Asia Pacific Journal Of Finance And Risk Management*, Vol. 5, No. 2, P. 1-13.
- Statisticstimes, (2019). Comparing China and India by Economy, Erişim Adresi: <http://statisticstimes.com/>. Erişim Tarihi: Aralık 2019.
- Stracca, L. (2013). *The rise of China and India Blessing or curse for the advanced countries?* European Central Bank, Working Paper Series, No. 1620 / December 2013.
- The Economic Times, (2018). India pips China in FDI inflows for the first time in 20 years, Erişim Adresi: <https://economictimes.indiatimes.com/>. Erişim Tarihi: Şubat 2019.
- Woon Nam, C. (2019). "World Economic Outlook for 2019 and 2020", *CESifo Forum*, Vol. 19. P. 45.